

Izolacija formula za neuspeh

Objavljeno : 18.02.2013.

Bilateralni odnosi u regionu će, uprkos povremenim posrtanjima, ići napred, a glavni podsrek će pružiti ekonomski interesi i povezanost privreda. Ko god pokuša da drugoga izoluje ili da sebe izoluje od drugih na kraju ostaje bez podrške, sam i neuspešan. Savet za regionalnu saradnju će nastojati da napravi ambijent u kojem će se "međusobne razlike poštovati, a sopstveni interesi usklađivati sa interesima suseda". Usvajanje Strategije za jugoistočnu Evropu 2020 koja treba da unapredi ekonomske prilike i standard građana u regionu očekuje se u novembru 2013.

Razumljivo je da zbog teške ekonomske krize Balkan nije prvi prioritet Evropske unije, ali Brisel treba podrži zemlje regiona u naporima koje preduzimaju u cilju integracije. Na rešavanju pitanja povećanog broja građana koji traže azil u članicama EU treba da rade i zemlje regiona i EU.

Izdvojili ste kao prioritet Saveta za regionalnu saradnju u narednom periodu izradu Strategije za jugoistočnu Evropu 2020 za održiv i inkuluzivan rast u regionu. Ko će učestvovati u njenoj izradi i kada se može očekivati? Šta očekujete od tog strateškog dokumenta?

Već tri godine Savet za regionalnu saradnju (RCC) utire put za razvojnu strategiju Jugoistočna Evropa 2020 (JIE 2020), a aktivno na njoj radimo od novembra prošle godine kada su ministri ekonomije zemalja regiona usvojili okvirne ciljeve strategije. Osnovni nam je cilj da poboljšamo uslove života građana u našem regionu i da fokus regiona vratimo na konkurentnost i razvoj svake pojedine zemlje i svih zajedno. Ovaj se dokument naslanja na EU strategiju Evropa 2020.

Nalazimo se usred velike ekonomske i finansijske krize, koja je učinila nemogućim život najsiromašnijima i praktično razorila srednji sloj stanovnika. Većina nema posao. Oni koji ga imaju, rade za male plate i u stalnom su strahu da ne ostanu bez posla. Strategija JIE 2020 je usmerena na to da se ova privredna stagnacija i pad preokrenu, potpuno je usmerena na ekonomski i socijalni rast. Ministri ekonomije iz regiona su dali zeleno svetlo za izradu strategije i postavili ciljeve koje žele zajedno da postignu.

Mi smo tu da uradimo sve sto možemo da oni budu uspešni u ostvarenju tih ciljeva. Navešću najvažnije, do 2020. godine: porast zaposlenosti s 40% na 45%; porast međusobne trgovine za 230%, porast BDP regiona sa sadasnjih 38% na 46% od proseka EU. Da bismo to postigli, mora da se unapredi proizvodnja, trgovina, investicije, obrazovanje i naše domaće vlade moraju da budu znatno efikasnije nego sto je to danas slučaj.

Želimo da u procesu regionalne saradnje stvorimo jedan usklađen okvir gde svi učesnici imaju jasne uloge i odgovornosti u ostvarivanju dogovorenih ciljeva. Zato u izradi strategije, pod okriljem Saveta za regionalnu saradnju, učestvuju sve relevantne regionalne organizacije, poput CEFTA, Energetske zajednice, Regionalne škole za javnu administraciju, Inicijative za reformu obrazovanja. Tu su naravno i nacionalne institucije: ministarstava ekonomije, obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja, pravde, zaštite životne sredine, kulture, relevantne agencije, itd. Podršku će pružiti i međunarodne organizacije, poput EU, Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), Saveta Evrope, Svetske banke.

Usvajanje strategije od strane ministara ekonomije očekuje se u novembru ove godine.

Koliko ekonomska kriza, a koliko otvorena politička pitanja, poput Kosova, funkcionisanja institucija u BiH ili spora oko imena Makedonije, otežavaju rad RCC i unapređenje saradnje u regionu?

Naravno da i ekonomska kriza i otvorena politička pitanja utiču na regionalnu saradnju. Strategija Jugoistočna Evropa 2020 naš je doprinos prevladavanju ekonomske krize u regionu.

Što se bilateralnih odnosa tiče, povremena posrtanja su moguća i biće ih još. Uvek će zemlje biti okupirane svojim političkim problemima. Političari i vlade nastoje da ostvaruju svoje nacionalne interese, da zadovolje očekivanja svojih građana. E tu, kod očekivanja građana, mislim da dolazimo na teren onoga što nam je svima posao. Kako nacionalnim vlastima, tako i drugim učesnicima u regionalnoj saradnji, pa i nama u Savetu za regionalnu saradnju.

Očekujem da će odnosi u regionu ići napred, jer je to jedini mogući put. Uostalom, vidimo da se to već i dešava. Nedavno je premijer Hrvatske bio u Beogradu, premijer Srbije u Sarajevu, premijer Bosne i Hercegovine u Beogradu. Svi ovi sastanci, osim što su simbolički važni i što naravno služe i povećanju poverenja i prijateljstva među narodima, imaju i sve izraženiju ekonomsku notu. Dakle, postoji potpuna svest među političarima da su ekonomije u regionu upućene jedne na druge, i da samo međusobno povezane mogu da izađu iz krize i budu konkurentne na trećim tržištima.

Kako ostvariti stabilnost u regionu, s obzirom da će do ulaska zemalja regiona u EU proći još dosta godina? Kako održati zamah u evropskih integracijama u regionu, kada se EU bori sa sopstvenim dilemama i problemima? Da li Brisel mora odlučnije da podrži region na putu ka EU?

Sasvim je razumljivo da uz tešku ekonomsku krizu Balkan nije prvi prioritet Evropske unije. Moj posao je i to da stalno objašnjavam onima u EU kojima je stabilnost u celoj Evropi jako bitna, a takvih je velika većina, da je potrebno da nas podrže. Da podrže hrabre političare i vlade koji donose teške odluke i vode ozbiljne reformske procese. Da podrže zemlje regiona i političare koji preuzimaju prvenstvenu odgovornost za svoju sudbinu, koji u preuzetim obavezama vide priliku za napredak svojih zemalja.

Savet za regionalnu saradnju će takve podržati i tražiti konkretnu ekonomsku pomoć za njih.

Na koji način RCC može da doprinese ubrzanju procesa evropskih integracija u regionu?

Regionalna saradnja i dobrosusedski odnosi sastavni su deo Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji su sa Evropskom unijom potpisale zemlje regiona koje sve pretenduju na članstvo u EU. I naravno kao takva važan je preduslov za samo članstvo, koji se procenjuje i kroz redovne Izveštaje o napretku Evropske komisije. Savet za regionalnu saradnju, u saradnji sa Evropskom komisijom, ima važnu ulogu u pripremi ovih izveštaja, u oceni napretka svake pojedine zemlje u procesu pridruživanja.

Ono što želim da postignem je da u EU, prilikom pripreme nove strategije finansiranja razvoja kroz prepristupne fondove, tzv. IPA 2, na kojima se upravo ovih dana radi u Briselu, interesi regiona budu maksimalno uvaženi. Da se ovaj novi instrument finansijske i razvojne podrške u prepristupnom periodu dizajnira uz puno učešće korisnika, a to su države regiona i u njima to su šefovi nacionalnih kancelarija za pridruživanje. Želimo da se u EU njihov glas čuje i sluša.

Savet za regionalnu saradnju biće konsultovan prilikom donošenja odluka o korišćenju ovih fondova na regionalnom nivou. Mislim da je to praktičan način da se održi dinamika evropskih integracija i u isto vreme poveća stabilnost regiona. To je i dokaz trajne podrške i opredeljenja EU ka uključivanju celog Balkana, baš kao što je, evo, pre tačno deset godina odlučeno u Solunu.

Šta su najveće prepreke za uspostavljanje istinskog dobrosusedstva i saradnje u regionu - bilateralni problemi? Šta su najveći izazovi za ceo region?

Mi moramo biti svesni da će još dugo godina u regionu postojati različito razumevanje ključnih političkih događaja s kraja 20. veka. Sve smo to videli i u prethodnoj deceniji. Međutim, u istom tom periodu videli smo i ogromne korake napravljene u međusobnom povezivanju ekonomija iz regiona, zajedničke infrastrukturne projekte, stalno povećanje kulturne razmene, saradnje u obrazovanju, nauci, zdravstvu.

Dakle, mi svi zajedno učestvujemo u dva paralelna procesa, od kojih samo ovaj drugi, proces unapređenja saradnje, ekonomskog i kulturnog povezivanja, vodi istovremeno i ka ekonomskom rastu. Savet za regionalnu saradnju je prethodnih godina imao važnu ulogu u tom procesu i ja ću se potruditi da napravimo ambijent u kojem ćemo međusobne razlike poštovati, a sopstvene interese usklađivati sa interesima suseda. Možda baš u situaciji u kojoj je teže saradivati bilateralno, učešće trećeg i četvrtog, učešće celog regiona omogućiti da krizu i nepoverenje prevaziđemo.

Duboko sam uveren da su neke lekcije naučene. Ko god pokuša da drugoga izoluje, ili da sebe izoluje od drugih, na kraju ostaje bez podrške, sam i neuspešan.

Kako gledate na upozorenja da bi zbog velikog priliva azilanata sa Zapadnog Balkana mogao da bude suspendovan bezvizni režim za putovanja u EU?

Koliko god da je mogućnost suspendovanja bezviznog režima velika, još je veća spremnost vlada u regionu da učine maksimum sa svoje strane da reše ovaj problem. Ubrzano se menja zakonodavstvo i primenjuju se konkretne mere koje bi trebalo da smanje pritisak "profesionalnih azilanata". Potrebno je da i zemlje Evropske unije u koje ovakvi "azilanti" odlaze takođe preispitaju svoje propise i pogodnosti koje pružaju, a koje deluju kao ohrabrenje onima koji samo ustvari traže izlaz iz velikih ekonomskih i socijalnih problema s kojima su suočeni.

Na ovom smo poslu zajedno, EU i mi. Nema jednostrane odgovornosti ako najveći uspeh u dosadašnjem procesu evropske integracije Balkana upropastimo.